

Vai trò của trường khoa đối với việc xây dựng chuẩn đầu ra cho chương trình đào tạo trong bối cảnh thực hiện đổi mới giáo dục

Ngô Thị Kiều Oanh*

*Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội,
336 Nguyễn Trãi, Thanh Xuân, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận ngày 02 tháng 8 năm 2014

Chỉnh sửa ngày 10 tháng 8 năm 2014; Chấp nhận đăng ngày 16 tháng 8 năm 2014

Abstract: Thực hiện chủ trương của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; đặt ra nhiều vấn đề cấp thiết cần phải được quan tâm giải quyết, để có giải pháp cụ thể, kịp thời, hiệu quả. Giáo dục và đào tạo là một hoạt động xã hội đặc thù, đứng trước yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện, đáp ứng nhu cầu của xã hội trong bối cảnh mới cần phải đổi mới mạnh mẽ tư duy và có những đột phá, thống nhất, đồng bộ trong tổ chức thực hiện xuyên suốt cả quá trình vận hành một cách bài bản, khoa học theo những quy chuẩn nhất định. Bài viết bàn luận về vai trò của trường khoa đối với việc xây dựng chuẩn đầu ra cho chương trình đào tạo trong bối cảnh thực hiện đổi mới giáo dục.

Từ khóa: Trường khoa, xây dựng chuẩn đầu ra, chương trình đào tạo

1. Đặt vấn đề

Thực hiện chủ trương của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; đặt ra nhiều vấn đề cấp thiết cần phải được quan tâm giải quyết, để có giải pháp cụ thể, kịp thời, hiệu quả. Giáo dục và đào tạo là một hoạt động xã hội đặc thù, đứng trước yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện,

đáp ứng nhu cầu của xã hội trong bối cảnh mới cần phải đổi mới mạnh mẽ tư duy và có những đột phá, thống nhất, đồng bộ trong tổ chức thực hiện xuyên suốt cả quá trình vận hành một cách bài bản, khoa học theo những quy chuẩn nhất định. Bài viết bàn luận về vai trò của trường khoa đối với việc xây dựng chuẩn đầu ra cho chương trình đào tạo trong bối cảnh thực hiện đổi mới giáo dục.

Ngày 04/11/2013, Hội nghị lần thứ tám, Ban Chấp hành Trung ương khóa 11 đã ra Nghị quyết về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp

*ĐT.: 84-1688648004

Email: oanhntk71@yahoo.com; oanhntk@vnu.edu.vn

hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nghị quyết nhấn mạnh một định hướng có tính đột phá: "...Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu chú trọng trang bị kiến thức sang tập trung phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học..."

Để thực hiện tốt chủ trương này, cần phải có chương trình giáo dục - đào tạo (GD&ĐT) phù hợp và cần thiết phải xây dựng chuẩn đầu ra cho từng chương trình đào tạo. Đáp ứng yêu cầu này, vai trò của trường khoa ở một trường đại học có vị trí hết sức quan trọng.

1. Vài nét về việc xây dựng CDR cho một chương trình đào tạo

- Một chương trình đáp ứng nhu cầu xã hội cần có chuẩn đầu ra được xây dựng khoa học và cụ thể hóa thành nội dung, phương thức thể hiện trong chương trình để thực hiện hóa được chuẩn đầu ra; CDR cũng là đích để mọi hoạt động kiểm tra, đánh giá của chương trình phải hướng tới. Đào tạo (ĐT) có chất lượng nếu có chương trình hữu dụng, bám sát nhu cầu xã hội và quá trình ĐT được tổ chức khoa học. Tuy nhiên, không thể có chương trình hữu dụng nếu không có một CDR được xây dựng đúng quy trình và có tính khoa học.

Khi nói đến CDR cần thấu hiểu cả 3 nội dung liên quan, đó là xây dựng CDR, dựa vào CDR để thiết kế và triển khai chương trình và từng bước phát triển chương trình (xem xét mức độ phù hợp của chương trình so với sự thay đổi của yêu cầu xã hội để điều chỉnh, cập nhật). Ở đây chúng tôi chỉ đề cập đến một trong 3 nội dung nêu trên, đó là việc "xây dựng CDR".

- Theo quan điểm của Bộ GD&ĐT thì "Chuẩn đầu ra là yêu cầu về kiến thức; yêu cầu

về kỹ năng: kỹ năng cứng (kỹ năng chuyên môn, năng lực thực hành nghề nghiệp, kỹ năng xử lý tình huống, kỹ năng giải quyết vấn đề liên quan đến chuyên ngành được đào tạo...); kỹ năng mềm (kỹ năng giao tiếp, làm việc theo nhóm, khả năng sử dụng ngoại ngữ, tin học); yêu cầu về thái độ và phẩm chất đạo đức, ý thức nghề nghiệp, trách nhiệm công dân; tác phong nghề nghiệp, thái độ phục vụ; khả năng cập nhật kiến thức, sáng tạo trong công việc; khả năng đáp ứng yêu cầu vị trí làm việc của người học sau khi tốt nghiệp.... CDR gắn chặt với năng lực thực hiện và vị trí làm việc tương ứng với tên ngành ĐT; trình độ ĐT (Quyết định số 179/QĐ-BGDĐT ngày 11/01/2010 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo và Công văn số 2196/BGDĐT-GDDH hướng dẫn xây dựng chuẩn đầu ra của bộ GD&ĐT)[1]

- Bên cạnh quan điểm đó, hiện nay nhiều trường cũng tham khảo các tiếp cận khác như theo CDIO, AUN, ... để xây dựng CDR và phát triển chương trình. Tiếp cận CDIO (CDIO là viết tắt của chữ Conceive - Hình thành ý tưởng hay đề xuất); Design (Thiết kế); Implement (Triển khai) và Operate (Vận hành)). Tiếp cận CDIO là một tiếp cận đang được nhiều trường đại học tham khảo vận dụng để xây dựng [2]. CDR xây dựng cho chương trình theo quan điểm CDIO được quan niệm như sau: "Chuẩn đầu ra liên quan đến năng lực chuyên môn, năng lực xã hội, phẩm chất cá nhân (liên quan đến tư cách công dân và đạo đức nghề nghiệp cũng như quan hệ liên nhân cách), CDR gắn với các lĩnh vực: Kiến thức chuyên môn nền tảng; Nhận thức sâu sắc thực tiễn liên quan đến ngành nghề được đào tạo; Ý thức và khả năng vận dụng sáng tạo C-D-I-O trong hoạt động nghề nghiệp ...

- CDR một chương trình ĐT cũng có 3 cấp độ:

+ Cấp độ 1 đó chính là mục tiêu của bậc học, của trình độ đã được thể chế hóa trong luật

Giáo dục hay luật Giáo dục đại học (đối với bậc đại học); nội dung của mục tiêu của bậc đại học với các trình độ cụ thể như trình độ cao đẳng, đại học, sau đại học về năng lực phẩm chất cần có của người có trình độ tương ứng có thể tham khảo ở luật giáo dục đại học.

+ Cấp độ 2 đó là cấp cụ thể/chi tiết hóa nội dung các năng lực, phẩm chất cần có của một NGƯỜI TỐT NGHIỆP chương trình cụ thể nào đó; gắn với công việc mà người học có thể đảm nhận sau khi tốt nghiệp và các yêu cầu đặc thù khác đối với từng trình độ, ngành đào tạo (như năng lực nhận thức/tư duy; năng lực hành nghề; năng lực phát triển; đạo đức nghề nghiệp

và phẩm chất công dân với các yêu cầu cụ thể của vị trí việc làm mà người tốt nghiệp chương trình ĐT đó hướng tới).

+ Cấp độ 3 đó là hệ thống mục tiêu tích hợp của các môn học có trong chương trình ĐT với các tri thức, kỹ năng, thái độ mà môn học đó cung cấp cho người học. Nếu gọi a là mục tiêu của môn học có trong chương trình thì cấp độ 2 của chuẩn đầu ra (thực chất là CĐR của một chương trình ĐT) là tổng đại số của tất cả a (CĐR cấp độ 3) của các môn học.

Những vấn đề nêu trên có thể tóm tắt trong bảng sau:

Bảng 1: Chuẩn đầu ra của một chương trình là tích hợp mục tiêu của các môn học có trong chương trình

CĐR cấp độ 1: Mục tiêu bậc học	Các năng lực theo yêu cầu của trình độ	Các phẩm chất (nghề nghiệp, công dân)	Mức độ đáp ứng nhu cầu xã hội
CĐR cấp độ 2: Mục tiêu chương trình đào tạo	Các năng lực (cứng, mềm)	Các phẩm chất (nghề nghiệp, chức danh)	Mức độ đáp ứng vị trí việc làm
CĐR cấp độ 3: Mục tiêu môn học	Kiến thức thu được từ môn học	Kỹ năng có được khi học môn học	Thái độ, ý thức có được thông qua môn học

2. Quy trình xây dựng CĐR cho một chương trình đào tạo (CTĐT)

Có 3 bước (hoạt động) cơ bản để hoàn thiện một CĐR của một CTĐT

Hoạt động 1: Phân tích mục tiêu chương trình hiện có (hoặc phân tích chương trình khung của Bộ GD&ĐT, hoặc mục tiêu của bậc học, trình độ được tuyên bố trong luật giáo dục đại học để dự thảo “chuẩn đầu ra” CẤP ĐỘ 1 cho CTĐT.

Hoạt động 2: Mô tả đặc điểm nghề và công việc mà người tốt nghiệp CTĐT này có thể đảm nhiệm được - Dự thảo bảng “chuẩn đầu

ra” ở CẤP ĐỘ 2 cho CTĐT. Tiến hành điều tra ý kiến của những người liên đới (cựu sinh viên, người sử dụng sinh viên tốt nghiệp....) về bảng dự thảo CĐR đó (đây là hoạt động khá tốn kém vì phải xây dựng bảng hỏi và tiến hành chọn mẫu cũng như điều tra đủ lớn số lượng người liên đới ...).

Hoạt động 3: Xử lý ý kiến phản hồi thu được ở bước 2 để hoàn thiện “chuẩn đầu ra” ở cấp độ 2 cho CTĐT. Dựa vào bảng CĐR CẤP ĐỘ 2 đã hoàn thiện chỉ đạo các bộ phận liên quan (bộ môn..) xác định mục tiêu cho từng môn học có trong CTĐT (đây có thể coi là CĐR CẤP ĐỘ 3 của CTĐT) sao cho các mục tiêu môn học tích hợp lại sẽ là chuẩn đầu ra của CTĐT.

3. Vai trò của trưởng khoa đối với việc xây dựng CDR cho CTĐT trong bối cảnh đổi mới

Trưởng khoa, một vị trí lãnh đạo quản lý rất đặc thù không giống bất kỳ một vị trí quản lý nào trong một trường đại học, họ vừa là người giữ vai trò của một nhà quản lý chuyên môn lại vừa là nhà quản lý hành chính và cũng chính là nhà giáo dục. Trưởng khoa là người chịu trách nhiệm trước hiệu trưởng mọi hoạt động hành chính sự phạm của khoa đồng thời chịu sự chỉ đạo trực tiếp của hiệu trưởng trong việc bảo đảm chất lượng hiệu quả đối với các CTĐT do khoa phụ trách.

Khi tổ chức việc triển khai các nội dung liên quan đến việc xây dựng CDR của các CTĐT ở khoa nói riêng và với trường đại học nói chung, trưởng khoa ở trường đại học cần đi đầu và biết hướng dẫn, tổ chức huấn luyện cho giảng viên ở khoa mình những nội dung sau:

Huấn luyện cho giảng viên thấu hiểu đúng khái niệm CDR; biết thực hiện quy trình xây dựng CDR một CTĐT:

Trả lời phỏng vấn VOV, ngày 28/12/2013, ông Bùi Anh Tuấn, Vụ trưởng Vụ Giáo dục đại học, cho biết Bộ Giáo dục & Đào tạo mới rà soát 60% số trường thì có tới 60 trường có chuẩn đầu ra chỉ mang tính hình thức. Thực trạng trên cho thấy nhận thức và kỹ năng xây dựng CDR của các trường còn bất cập. Chưa phân biệt được CDR với mục tiêu của chương trình. CDR là mục tiêu của chương trình nhưng đã được cụ thể hóa, lượng hóa: “Chuẩn đầu ra là quy định về nội dung kiến thức chuyên môn; kỹ năng thực hành, khả năng nhận thức công nghệ và giải quyết vấn đề; công việc mà người học có thể đảm nhận sau khi tốt nghiệp và các yêu cầu đặc thù khác đối với từng trình độ, ngành đào tạo.”

Khi xây dựng CDR cần lưu ý 3 vấn đề trong bước (hoạt động) 2, đó là :

- Vấn đề thứ nhất: Xây dựng bảng câu hỏi để điều tra về “dự thảo CDR”

Một bảng câu hỏi chỉ tốt khi có những câu hỏi đúng mục đích thu thập dữ liệu cần thiết. Bảng câu hỏi tốt phải đáp ứng một số yêu cầu sau đây:

Thu thập được thông tin chính xác nhất mà thực tế đang yêu cầu đối với CTĐT

Có giá trị và đáng tin cậy (các câu hỏi phải có chuyên gia tư vấn trong việc xây dựng)

Nếu chất lượng thông tin thu thập được không cao làm cho CDR có chất lượng không cao, hay nói cách khác là không nêu ra được “các yêu cầu đặc thù khác đối với từng trình độ, ngành đào tạo”.

- Vấn đề thứ hai: Chọn mẫu điều tra

Sau khi có bảng câu hỏi điều tra đáp ứng yêu cầu vấn đề tiếp theo là chọn mẫu như thế nào?, phạm vi điều tra ? ...Theo chúng tôi thông tin phản hồi tốt nhất là lấy từ những người đã được đào tạo (cựu sinh viên) hiện đang hành nghề trong thực tế và những người, đơn vị đang trực tiếp sử dụng sản phẩm của chương trình đào tạo. Cả 2 đối tượng quan trọng này phải được chọn mẫu có tính đại diện về không gian và thời gian (sau khi tốt nghiệp 1-3-6 năm) và số lượng đủ lớn cho việc thống kê ý kiến phản hồi.

- Vấn đề thứ ba: Xử lý số liệu

Cần sử dụng phần mềm thống kê chuyên nghiệp như SPSS, ... để kết quả xử lý mới đủ tin cậy.

Tận dụng vai trò của “nhóm đặc nhiệm” để thực hiện quy trình xây dựng CDR một CTĐT:

Nên thành lập “nhóm đặc nhiệm” xây dựng CDR mà trưởng nhóm phải là trưởng khoa;

nhóm này được bồi dưỡng kỹ thuật xây dựng chuẩn đầu ra và cũng là những người chủ chốt trong việc xây dựng và phát triển chương trình cho Khoa. Nhóm này nên sinh hoạt định kỳ trong việc xem xét tính phù hợp của các chương trình đào tạo của khoa và triển khai việc phát triển chương trình trên cơ sở các thông tin phản hồi từ những người liên đới đến chương trình đào tạo.

Nếu trường khoa trường đại học thực hiện được như khuyến cáo trên sẽ góp phần thực hiện tốt nhiệm vụ của mình; đúng như điều lệ trường đại học đã khuyến cáo: trường khoa phải là người “Quản lý nội dung, phương pháp, chất lượng đào tạo, quản lý chất lượng hoạt động khoa học và công nghệ” và “Tổ chức biên soạn

chương trình, giáo trình môn học do Hiệu trưởng giao; tổ chức nghiên cứu cải tiến phương pháp dạy - học, thực hành, thực tập và thực nghiệm khoa học” ...góp phần nâng cao chất lượng đào tạo ở một trường đại học.

Tài liệu tham khảo

- [1] Công văn số 2196/BGDĐT-GDĐH ngày 22/4/2010 về việc hướng dẫn xây dựng và công bố chuẩn đầu ra ngành đào tạo.
- [2] Hồ Tấn Nhựt, Đoàn Thị Minh Trinh (biên dịch), *Cải cách và xây dựng chương trình đào tạo kỹ thuật theo phương pháp tiếp cận CDIO*, NXB ĐHQG-HCM, 2010.

The Dean's Role in Formulating Output Criteria for Training Programs in the Background of Educational Renovation

Ngô Thị Kiều Oanh

*VNU University of Social Sciences and Humanities
336 Nguyễn Trãi, Thanh Xuân, Hanoi, Vietnam*

Abstract: To implement the Party's policies on the fundamental and comprehensive renovation of education and training, meeting the demands of industrialization and modernization under the conditions of socialist - oriented market economy, a lot of urgent problems that need the attention to resolve it so as to have proper and effective solutions have been put forth. Education and training is the special social activity, that faces requirements for the fundamental and comprehensive renovation, meeting the social requirements in the new context that needs the strong renovation of thinking and it should have a breakthrough, uniformity and synchrony in organizing the implementation throughout the whole process in a methodical and scientific manner in accordance with the definite standards..The article discusses the Dean' role in formulating the output criteria for the training programs in the context of implementing educational renovation.

Keyword: Dean ,formulate the output criteria; training programs